

บทที่ 5

แนวทางพัฒนาชุมชน(สุขาภิบาลเข้าใจ)โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

แผนพัฒนาชุมชนเป็นแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่างๆของชุมชน ด้าน เศรษฐกิจ สังคม การบริการขั้นพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน รวมถึง แผนการใช้ที่ดินของชุมชน แผนพัฒนาชุมชนในที่นี้จึงเป็นการนำแผนพัฒนาสุขาภิบาลและผังเมือง รวบรวมมาผสมผสานกัน ซึ่งทั้งแผนพัฒนาสุขาภิบาลและผังเมืองรวมสามารถประยุกต์แนวทางการจัด ทำแผนพัฒนาชุมชนนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนนั้นๆได้

5.1 กรอบการวางแผน

เนื้อหาของบทที่ 5 นี้ เป็นแนวทางพัฒนาสุขาภิบาลเข้าใจ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนา ชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประชาชนเป็นผู้มีปัญหาของชุมชน แล้วระบุม ปัญหา รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่ การวางแผนพัฒนานี้อยู่บนพื้นฐาน ความเชื่อที่ว่า ถ้าประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ย่อมที่จะช่วยแก้ปัญหาของ ชุมชนได้อย่างตรงจุด แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่กันวางแผน(planner) จะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จาก ประชาชนมาวางแผนในทันที โดยปราศจากการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มา ว่ามีความถูกต้องเป็นจริง เพียงใด ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้บริหารของท้องถิ่น และการ สืบสวนภาคสนามเพื่อตรวจสอบสภาพทั่วไปในประเด็นนั้นๆ รวมถึงศึกษาเอกสารหรืองานวิจัยที่ หน่วยงานต่างๆได้ศึกษาไว้ แล้วจึงสรุปเป็นภาพรวมปัญหาของชุมชน การตรวจสอบข้อเท็จจริงดัง กล่าว ถือได้ว่าเป็นการศึกษาเชิงศักยภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาในบทที่ 3 และบทที่ 4 พอจะกล่าวได้ว่าประชาชนในสุขาภิบาลเข้าใจมีศักยภาพพอที่นักวางแผนจะนำข้อเท็จจริงต่างๆมาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

การกำหนดแนวทางการพัฒนาในการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นหลักในการวิเคราะห์ 4 ประเด็น เพื่อที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ในการวางแผนพัฒนา คือ ศักยภาพในการพัฒนาชุมชน

นโยบายในการพัฒนาชุมชน ปัญหาของชุมชน และความต้องการของชุมชน (ประชาชน) ซึ่งทั้ง 4 ประเด็นนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ไว้แล้ว เนื้อหาทั้งหมดอยู่ในบทที่ 3

5.2 การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางพัฒนาชุมชน

สุขภาพจิตเป็นพื้นที่ที่เคยมีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างเข้มข้นมาก่อน เมื่อวิถีการใช้ชีวิตของชาวเขาเริ่มเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลพวงจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติและภาคตามช่วงระยะเวลาต่างๆ ทำให้การใช้พื้นที่เพื่อการผลิตในภาคการเกษตรลดลง ประชาชนหันไปประกอบอาชีพอย่างอื่น แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นเท่าที่ควร บางส่วนกลับเลวร้ายกว่าเดิม ดังนั้นเมื่อศึกษาถึงศักยภาพของพื้นที่แล้วพบว่า สุขภาพจิตเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ อยู่ในเขตชลประทาน มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง พื้นที่อยู่ใกล้และมีความสะดวกในการเข้าถึงตลาด ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจในการเพาะปลูกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนา จากศักยภาพดังกล่าวจึงเสนอเป้าหมายของการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาจังหวัดที่โครงการฟื้นฟูภาคการเกษตร และเป็นเป้าหมายการพัฒนาอีกประการหนึ่งคือ มุ่งเน้นพัฒนาสุขภาพจิตให้เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ เพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรประมาณ 4,000 คน ในระยะเวลา 20 ปี ข้างหน้า

วัตถุประสงค์หลักในการวางแผนทางพัฒนาชุมชน คือ

1. ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวเขาจิต
2. ส่งเสริมให้สุขภาพจิตเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ คือ มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสภาพแวดล้อมที่ดี
3. ปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ และควบคุมการพัฒนาให้ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พัฒนาการผลิตทางการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนา จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดิน
2. แนวทางการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
3. แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม
4. แนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5.3 แนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดิน

การศึกษานโยบายพัฒนาการใช้ที่ดิน จะเป็นการวิเคราะห์ถึงความต้องการใช้พื้นที่ในอนาคต และวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนา ด้วยวิธีการภาพเชิงซ้อน (Overlay Technique) ด้วยแนวความคิดของการวิเคราะห์ข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่อการพัฒนา (Sieve Analysis)

5.3.1 ความต้องการใช้พื้นที่ในอนาคต

1) การใช้ที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัย

จากการคาดการณ์ประชากร ถึงปี 2560 คาดว่าปี 2560 รัฐบาลเจ้าเจ็ดจะมีประชากร ประมาณ 15,559 คน มีอัตราการขยายตัวของประชากร ร้อยละ 1.56 ต่อปี เมื่อคำนวณหาความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่อยู่อาศัยแล้ว พบว่าประชากรมีความหนาแน่น 8 คนต่อไร่ (ประชากร 11,241 คน ที่อยู่อาศัย 1,562.5 ไร่)

มาตรฐานการเคหะแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์ความหนาแน่นของชุมชนเมือง ซึ่งประกอบด้วยที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และบริการสาธารณะต่างๆ ไร่ระหว่าง 50-150 คนต่อไร่ สำนักผังเมืองได้กำหนดเกณฑ์ความหนาแน่นไร่ 3 ระดับ คือ ความหนาแน่นมาก ปานกลาง และน้อย เท่ากับ 50 20 และ 10 คนต่อไร่ ตามลำดับ

รัฐบาลเจ้าเจ็ดมีประชากรปัจจุบันความหนาแน่น เท่ากับ 8 คนต่อไร่ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของสำนักผังเมือง คือประชากรมีความหนาแน่นน้อย จุดประสงค์หลักของการพัฒนา คือ ต้องการส่งเสริมให้รัฐบาลเจ้าเจ็ดเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ การศึกษานโยบายครั้งนี้จึงกำหนดความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยไม่เกิน 20 คนต่อไร่ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยความหนาแน่นปานกลาง ดังนั้นความต้องการใช้ที่ดินในอนาคตจึงไม่ต้องจัดเตรียมไว้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวสามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนได้จนถึงปี 2560 แต่เนื่องจากประชากรมีความต้องการการใช้ที่ดินเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงได้ใช้สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงของการใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา คือ ร้อยละ 0.92 ต่อปี (เป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินระหว่างปี 2531 ถึงปี 2540) มาเป็นเกณฑ์คาดการณ์การใช้ที่ดินในอนาคต

ตารางที่ 5-1 แสดงขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยในอนาคค

ปี	2539	2545	2550	2555	2560
ประชากร (คน)	11,241	12,335	13,328	14,400	15,559
พื้นที่อยู่อาศัย (ไร่)	1,562.5	1,648.75	1,720.6	1,792.5	1,864.4

2) พื้นที่พาณิชยกรรม

ปัจจุบันสุขาภิบาลเจ้าเจ็ดมีสัดส่วนประชากรต่อพื้นที่พาณิชยกรรม เท่ากับ 818 คนต่อไร่ ซึ่งค่ามาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ เท่ากับ 670 คนต่อไร่ จะเห็นได้ว่าสุขาภิบาลเจ้าเจ็ดมีสัดส่วนประชากรต่อพื้นที่พาณิชยกรรมมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานของการเคหะแห่งชาติมาก ในการคาดการณ์พื้นที่พาณิชยกรรมจึงใช้ค่ามาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ คือ 670 คนต่อไร่

ตารางที่ 5-2 แสดงขนาดพื้นที่พาณิชยกรรมในอนาคค

ปี	2539	2545	2550	2555	2560
ประชากร (คน)	11,241	12,335	13,328	14,400	15,559
พื้นที่พาณิชยกรรม (ไร่)	13.75	18.4	19.9	21.5	23.2

3) พื้นที่อุตสาหกรรม

ปัจจุบันสุขาภิบาลเจ้าเจ็ดมีสัดส่วนประชากรต่อพื้นที่อุตสาหกรรม เท่ากับ 1,000 คนต่อไร่ เกณฑ์มาตรฐานของการนิคมอุตสาหกรรม ได้กำหนดพื้นที่ไว้ในสัดส่วนคนงาน 12 คนต่อไร่ สำหรับสำนักผังเมืองได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการในเขตเมือง คือ สัดส่วนของแรงงานอุตสาหกรรม 1 คน ต่อประชากร 86 คน สัดส่วนการใช้พื้นที่อุตสาหกรรม 1 ไร่ต่อแรงงาน 38 คน และสัดส่วนพื้นที่อุตสาหกรรม 1 ไร่ต่อประชากร 3,270 คน

พื้นที่ประมาณร้อยละ 60 ของสุขาภิบาลเจ้าเจ็ด อยู่ในขอบเขตพื้นที่ผังเมืองรวม ฉบับที่ 324 (พ.ศ. 2540) ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ไม่ได้ถูกกำหนดให้ใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและโกดังสินค้า ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดพื้นที่อุตสาหกรรมจึงมีอยู่เฉพาะพื้นที่สุขาภิบาลเจ้าเจ็ดที่อยู่นอกเขตผังเมืองรวมเมืองเสนา แต่อย่างไรก็ตาม โรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมและสวนอุตสาหกรรมต่างๆเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับการศึกษาครั้งนี้ ได้

กำหนดวัตถุประสงค์ให้รัฐบาลเข้าจับเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่นำอยู่ อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อชุมชน และได้ใช้ค่าอัตราการขยายตัว ร้อยละ 3.6 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรม ปี2531-2540 เพื่อคาดการณ์พื้นที่อุตสาหกรรมในอนาคต

ตารางที่ 5-3 แสดงขนาดพื้นที่อุตสาหกรรมในอนาคต

ปี	2539	2545	2550	2555	2560
ประชากร (คน)	11,241	12,335	13,328	14,400	15,559
พื้นที่อุตสาหกรรม (ไร่)	11.25	13.68	15.71	17.73	19.76

5.8.2 วิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนา

วิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนา ด้วยวิธีการภาพเชิงซ้อน (Overlay Technique) ด้วยแนวความคิดของการวิเคราะห์ข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่อการพัฒนา (Sieve Analysis) ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อจำกัดในการพัฒนาการใช้ที่ดินของรัฐบาลเข้าจับ และมีการให้ค่าคะแนนของปัจจัย (สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ,2527) โดยปัจจัยใดมีผลกระทบต่อการพัฒนามากค่าคะแนนจะสูง และปัจจัยใดที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาน้อยค่าคะแนนจะต่ำ ดังนี้

ตารางที่ 5-4 แสดงค่าคะแนนของปัจจัยในการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนา ให้เป็นพื้นที่อยู่อาศัย

ปัจจัย	ค่าคะแนน
1. พื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างปัจจุบัน (Built-up Area)	ยกเว้น
2. พื้นที่เฉพาะ (Specific Site) เช่น พื้นที่สถาบันราชการ การศึกษา และศาสนา	ยกเว้น
3. พื้นที่น้ำท่วม	9
4. พื้นที่ขาดโครงข่ายบริการประปา	9
5. พื้นที่ขาดโครงข่ายบริการโทรศัพท์	8
6. พื้นที่ไม่สะดวกเข้าถึงโดยทางรถยนต์	8
7. พื้นที่ไม่สะดวกเข้าถึงโดยทางน้ำ	4

สำหรับพื้นที่น้ำท่วม ไม่ได้มีการกำหนดค่าคะแนนโดยสำนักผังเมือง แต่ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นปัจจัยจำกัดที่มีความสำคัญ จึงได้ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 9

สุขภาพอนามัยในพื้นที่ที่ได้รับบริการประปาไม่น้อยมาก มีเฉพาะบริเวณหน้าโรงพยาบาล เสนาเท่านั้น ดังนั้นการกำหนดบริเวณขาดบริการประปาจึงไม่มีความแตกต่างกันทั้งพื้นที่ จึงกำหนดพื้นที่ที่ไม่อยู่ในโครงข่ายการรับบริการประปาแทน

พื้นที่ขาดบริการการระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณา เนื่องจากพื้นที่ของ สุขภาพอนามัยเจ้าเจ็ด ยังไม่มีพื้นที่ใดที่มีระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย

ขั้นตอนการวิเคราะห์

แนวความคิดของ Sieve Analysis เป็นระบบของการวิเคราะห์พื้นที่ที่มีข้อจำกัดหรือ อุปสรรคต่อการพัฒนา มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. พื้นที่ศึกษาครอบคลุมสุขภาพอนามัยเจ้าเจ็ด 10.69 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,681.25 ไร่ แบ่ง เป็นตารางกริด ตารางกริดละ 6.25 ไร่

2. ปรับค่าคะแนนจากปัจจัยต่างๆลงบนแผนที่

3. วิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมดโดยใช้เทคนิคภาพเชิงซ้อน (Overlay)

4. รวมปัจจัยตารางกริดจากเทคนิคภาพเชิงซ้อน

คะแนนจากการรวมปัจจัยมีค่าตั้งแต่ 0-35 จึงแบ่งกลุ่มค่าคะแนนเป็น 4 กลุ่ม คือ

ค่าคะแนนรวม 0   พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 1   เป็นพื้นที่ที่ไม่มี

อุปสรรคในการพัฒนา

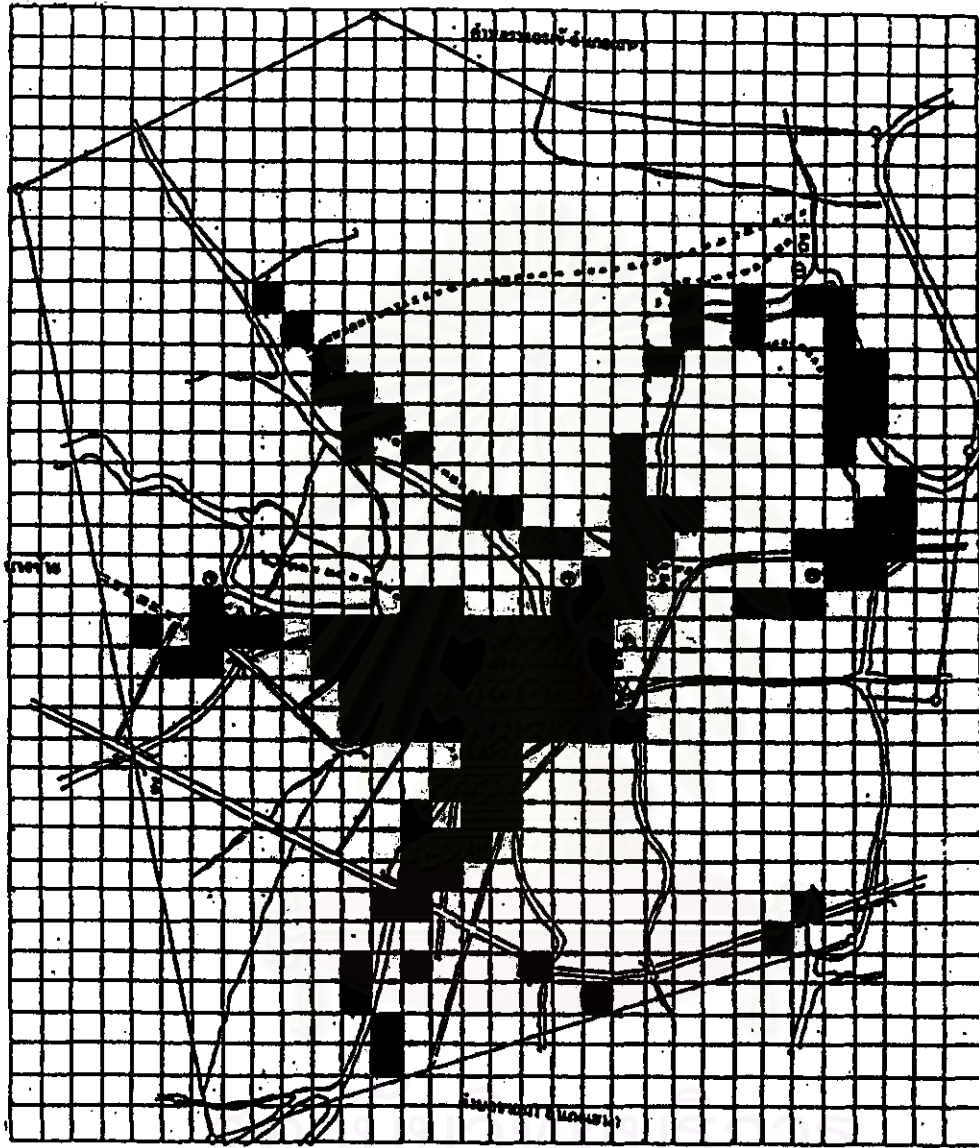
ค่าคะแนนรวม 1-12   พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 2

ค่าคะแนนรวม 13-25   พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 3

ค่าคะแนนรวม 26-38   พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 4

6. สรุปผลการวิเคราะห์ขั้นสุดท้ายแสดงศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนา และแสดงพื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการพัฒนา ขั้นตอนการวิเคราะห์แสดงผังแผนที่ 5-1ถึง5-8

แผนที่ 6-1 แสดงพื้นที่ซึ่งปลูกข้าว

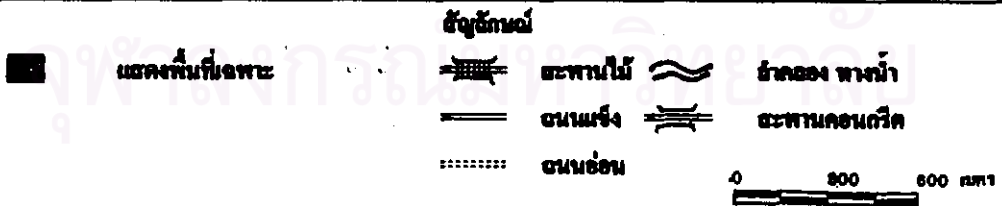
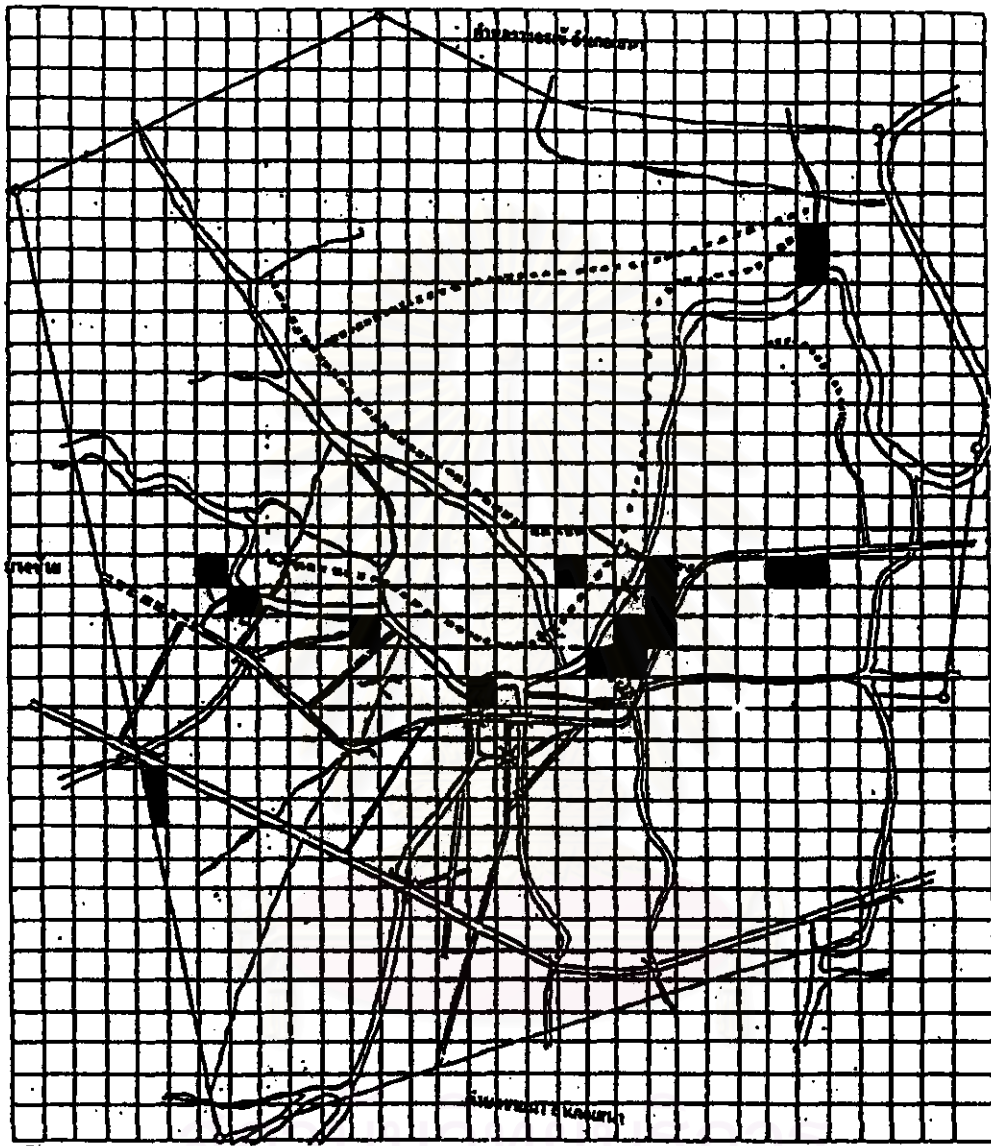
	แสดงพื้นที่ซึ่งปลูกข้าว		ถนนอ่อน		ลำคลอง ทางน้ำ
	ถนนแข็ง		ถนนอื่น		สะพานคอนกรีต
					

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : อูชนิบาณเข้ขังค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-2 แสดงพื้นที่เฉพาะ

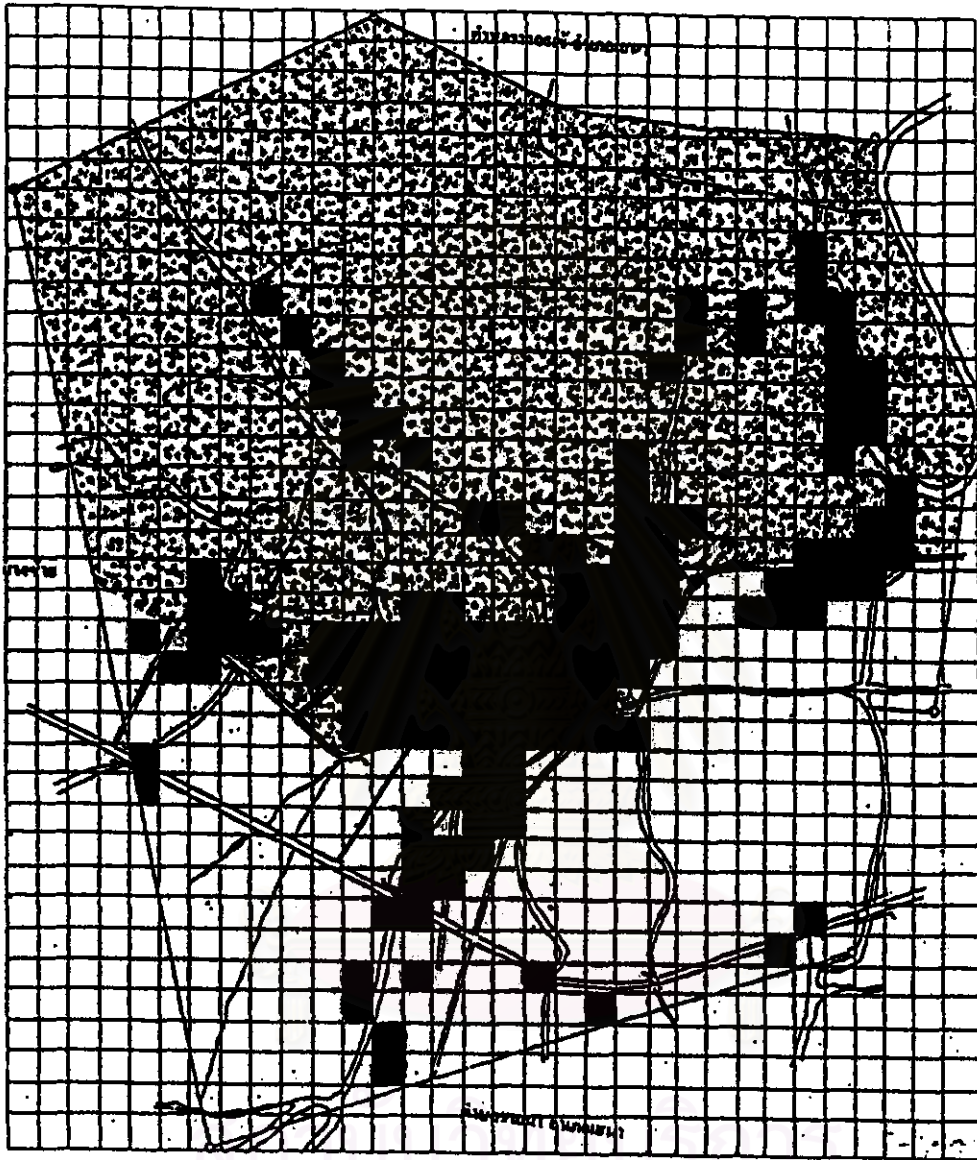
แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ตูขามภักดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-3 แสดงพื้นที่น้ำท่วม

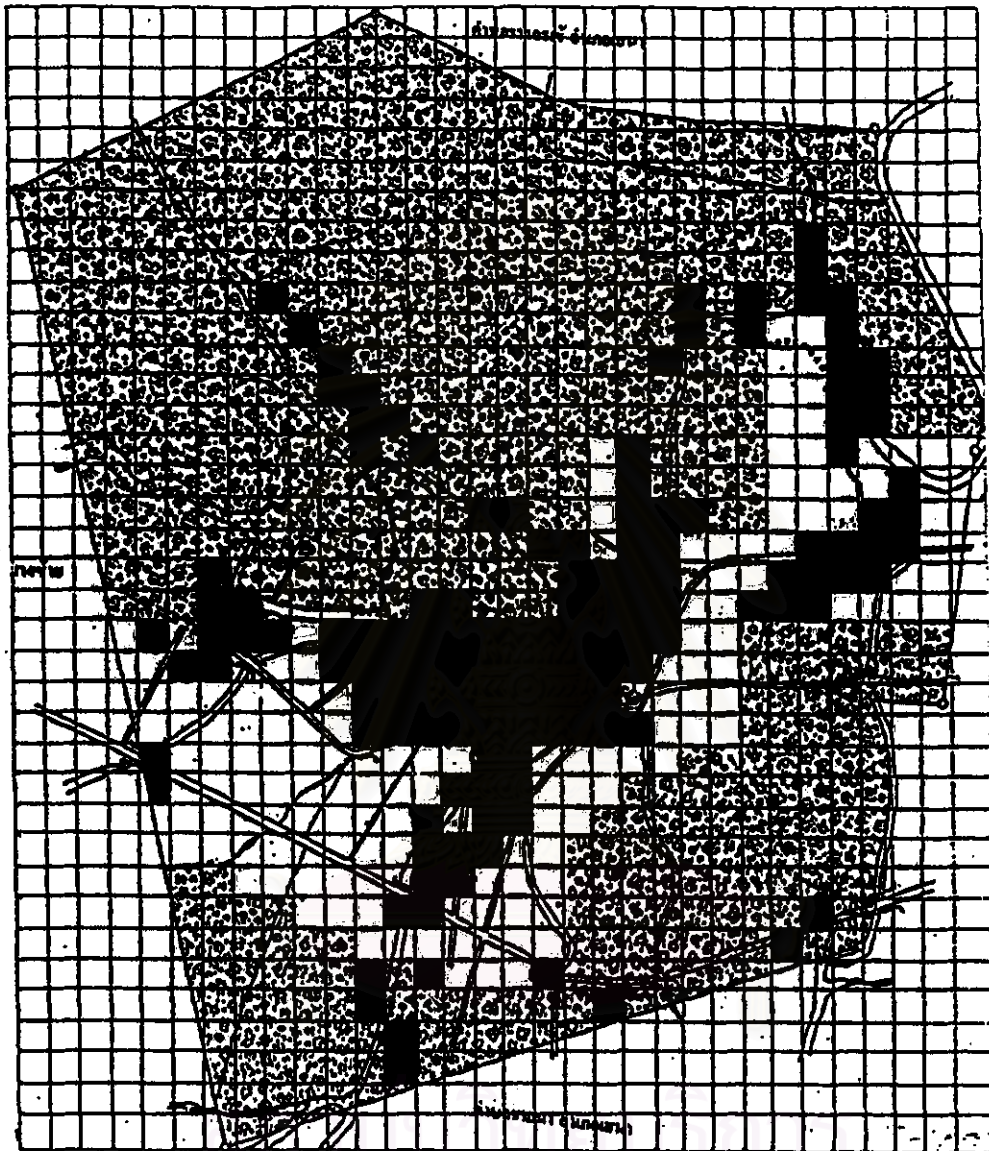
	แสดงพื้นที่ซึ่งปลูกข้าว		สัญลัษณ์		ลำคลอง ทางน้ำ
	พื้นที่ซึ่งเพาะ		สะพานไม้		สะพานคอนกรีต
	แสดงพื้นที่น้ำท่วม		ถนนแข็ง		
			ถนนอ่อน		
- 0   300   600 กม.1

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านเข้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-4 แสดงการบริการประปา

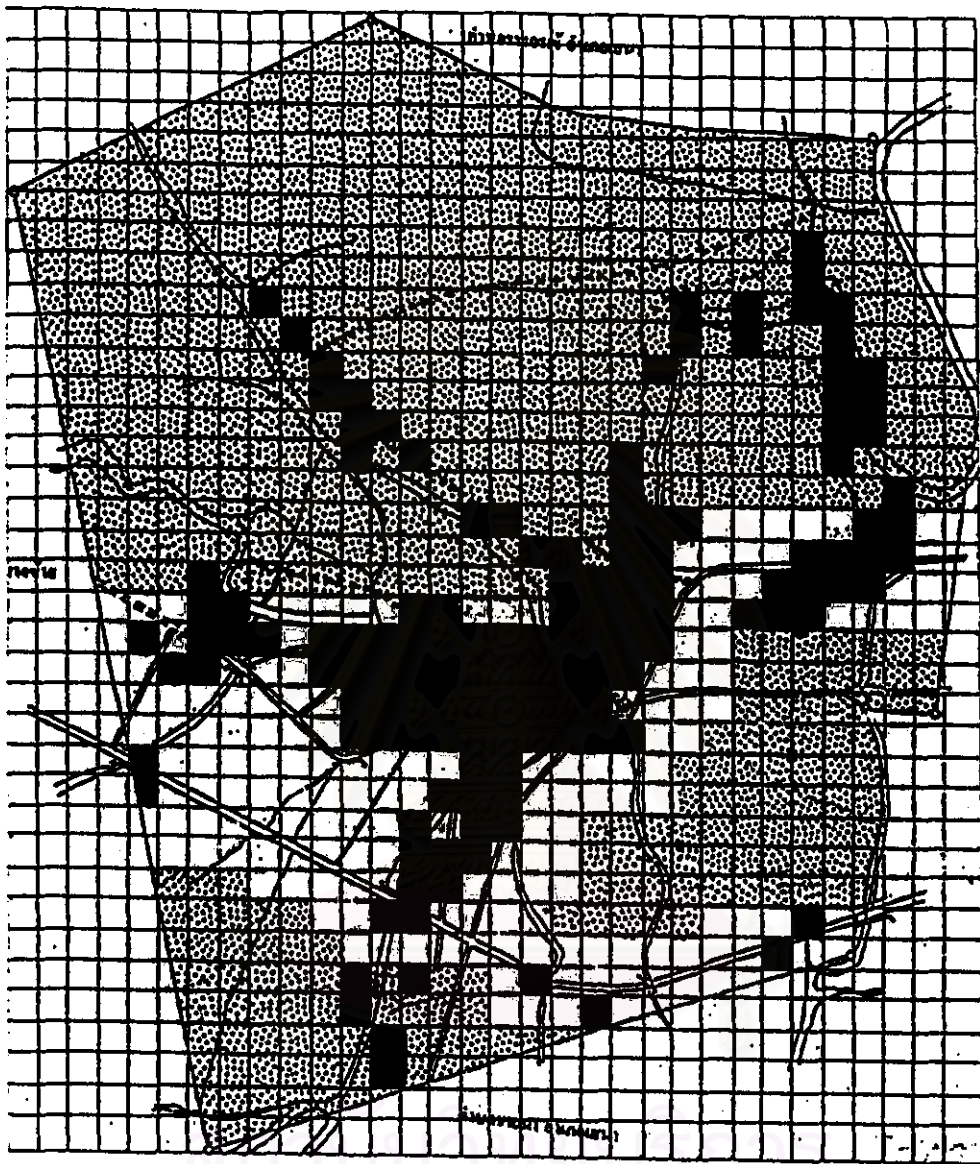
	แสดงพื้นที่ซึ่งปลูกสร้างพื้นที่เฉพาะ		สะพานไม้		ลำคลอง ทางน้ำ
	แสดงพื้นที่ที่ไม่มีโครงข่ายบริการประปา		ถนนแข็ง		สะพานคอนกรีต
			ถนนอ่อน		
					0 300 600 เมตร

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ตูขามิบาดั้งขึ้นจึก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-5 แสดงการบริการโทรศัพท์

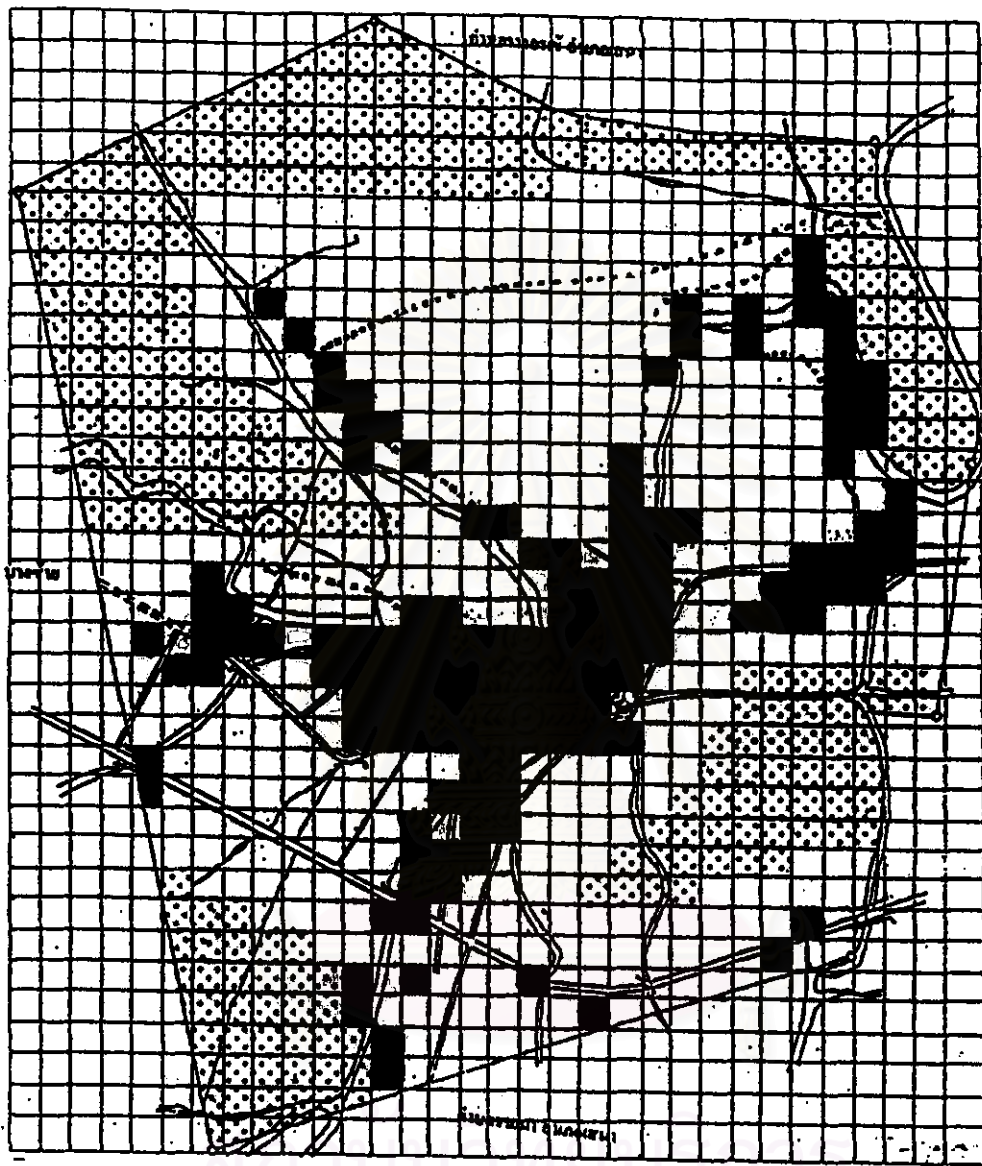
	แสดงพื้นที่ซึ่งปลูกสร้าง/พื้นที่เฉพาะ		แสดงพื้นที่ที่ไม่มีโครงข่ายบริการโทรศัพท์		สัญลักณ์		สะพานไม้		สะพานคอนกรีต		0 300 600 เมตร
					ถนนแข็ง				ถนนอ่อน		

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีกรมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านจันจัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-6 แสดงพื้นที่ไม่สะดวกเข้าถึงโดยทางรถยนต์

■	แสดงพื้นที่เชิงลาดชัน พื้นที่ไม่พอ	~~~~~	สะพานไม้	≈≈≈	ลำคลอง ทางน้ำ
▣	แสดงพื้นที่ไม่สะดวกเข้าถึง โดยทางรถยนต์	————	ถนนแข็ง	≡≡≡	สะพานคอนกรีต
		.....	ถนนอ่อน		

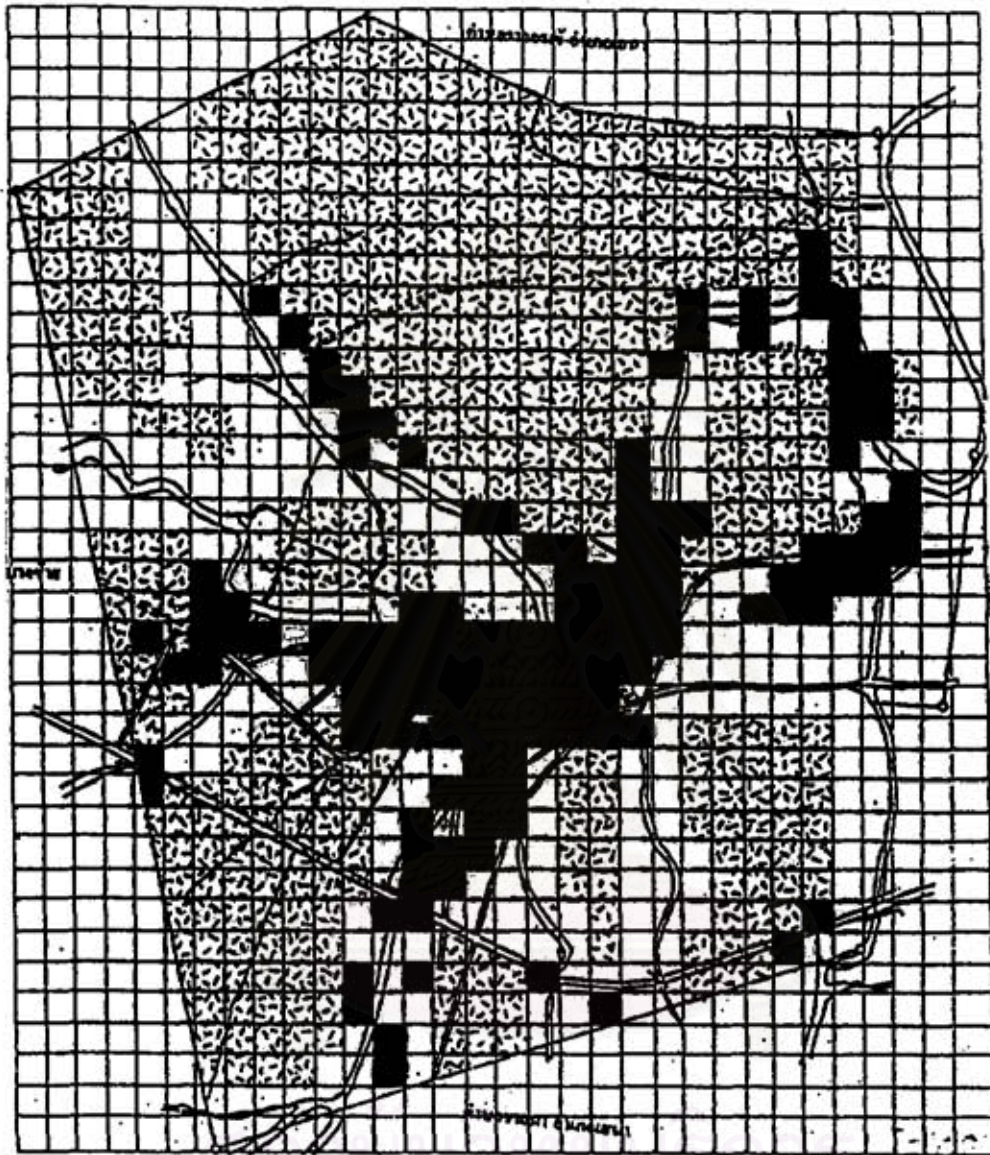
0   300   600 เมตร

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : อูชนิบาตเข้มจัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-7 แสดงพื้นที่ไม่สะดวกเข้าถึงโดยทางน้ำ

	แสดงพื้นที่ซึ่งปลูกสร้าง/พื้นที่เกษตร		สัญชัยกณฑ์		ลำคลอง ทางน้ำ
	แสดงพื้นที่ไม่สะดวกเข้าถึงโดยทางน้ำ		ถนนแข็ง		สะพานคอนกรีต
			ถนนอ่อน		

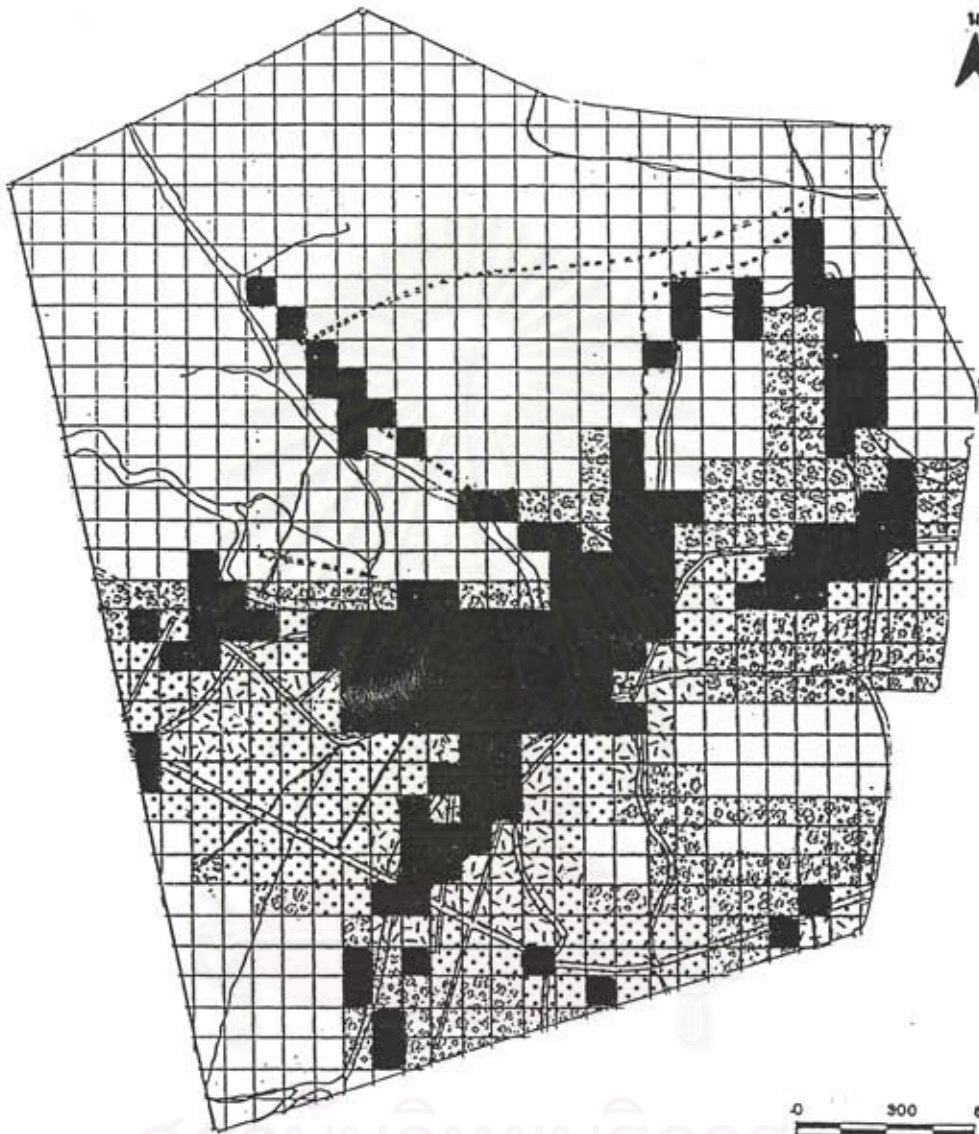
0   300   600 เมตร

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ตำบลบ้านเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5-8 แสดงลำดับศักยภาพของพื้นที่เพื่อการพัฒนารูปที่อยู่อาศัย

สัญลักษณ์

	พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนารูปบ้านจัดสรร 1		พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนารูปบ้านจัดสรร 4
	พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนารูปบ้านจัดสรร 2		แสดงพื้นที่เชิงปลูกสร้าง/พื้นที่เฉพาะ
	พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนารูปบ้านจัดสรร 3		

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านจันทน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่

1. พื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่ (เป็นพื้นที่ที่มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมาย หรือเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสมเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านอื่น ถ้ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ เช่น กายภาพ นิเวศน์วิทยา คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และคุณภาพชีวิต) ได้แก่

1) พื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างปัจจุบัน ได้แก่ พื้นที่อาคารบ้านเรือนของประชาชน พื้นที่ถนน บ้านเรือนเกาะกลุ่มค่อนข้างหนาแน่นบริเวณสำนักงานศุขาภิบาลเจ้าเจ็ด แล้วกระจายออกไปตามสองฝั่งของคลองเจ้าเจ็ด และบริเวณถนนเสนา-บางซ้าย

2) พื้นที่เฉพาะ ได้แก่ พื้นที่สำนักงานศุขาภิบาลเจ้าเจ็ด โรงเรียนวัดเจ้าเจ็ดนอก โรงเรียนวัดเจ้าเจ็ดใน โรงเรียนวัดกลางคลองวัฒนาาราม โรงเรียนบ้านแฉะวิททยาการ โรงเรียนประสาทคิดปี วิทยาลัยการอาชีพเสนา วัดเจ้าเจ็ดใน วัดเจ้าเจ็ดนอก วัดกลางคลอง และวัดนักบุญ ฌียงปีปติส

2. พื้นที่ที่มีอุปสรรคในการพัฒนา ต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุง มีการลงทุนเพื่อให้สามารถประโยชน์ได้คือ

1) พื้นที่น้ำท่วมถึง ได้แก่ พื้นที่คอนเหนือของถนนเสนา-บางซ้าย มีสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มสามารถใช้พื้นที่เพื่อการทำนา

2) พื้นที่ขาดโครงข่ายบริการประปาและโทรศัพท์ ได้แก่ พื้นที่โดยส่วนใหญ่ของพื้นที่ที่อยู่รอบนอกของชุมชนที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

3) พื้นที่ที่ไม่สะดวกในการเข้าถึงโดยทางรถยนต์ ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ห่างจากชุมชน บริเวณคอนเหนือและคอนใต้ของศุขาภิบาลเจ้าเจ็ด

4) พื้นที่ที่ไม่สะดวกในการเข้าถึงโดยทางน้ำ เป็นพื้นที่ที่กระจายอยู่ทั่วไปในศุขาภิบาลเจ้าเจ็ด

3. พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 1 เป็นพื้นที่ที่ไม่มีอุปสรรคในการพัฒนาจากปัจจัยที่กำหนด เป็นพื้นที่จำนวน 268.75 ไร่ กระจายอยู่ใน 3 บริเวณหลัก คือ พื้นที่ด้านใต้ของถนนเสนา-บางซ้าย ตรงด้านเหนือของวิทยาลัยการอาชีพเสนา พื้นที่ด้านใต้ของถนนเสนา-บางซ้าย บริเวณสองฝั่งของคลองสาขาของคลองเจ้าเจ็ด และพื้นที่ด้านใต้ของถนนเสนา-บางซ้าย บริเวณตรงกันข้ามกับวัดเจ้าเจ็ดนอก

4. พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 2 เป็นพื้นที่ที่มีอุปสรรคในการพัฒนา 1-2 บังคับ พื้นที่ทั้งหมดอยู่ด้านใต้ของถนนสนา-บางซ้าย แต่ส่วนใหญ่อยู่อยู่ทางตอนตะวันตกของอุทยานเขาเจ็ด รองลงมาอยู่บริเวณด้านข้างของโรงพยาบาลเสนา พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 2 มี 575 ไร่

5. พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 3 มีพื้นที่ 762.5 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีอุปสรรคในการพัฒนา 2-3 บังคับ เป็นพื้นที่ที่กระจายอยู่ติดกับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 2 ทางตอนใต้ของถนนสนา-บางซ้าย และอยู่ติดกับพื้นที่อาคารบ้านเรือนทางตอนเหนือของถนนสนา-บางซ้าย

6. พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นลำดับที่ 4 มีพื้นที่ 2,756.25 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่างส่วนใหญ่ของอุทยานเขาเจ็ด เป็นพื้นที่ที่มีอุปสรรคในการพัฒนามากกว่า 3 บังคับ

แผนการไว้ที่ดิน (แผนที่ 5-9)

1. พื้นที่เกษตรกรรม

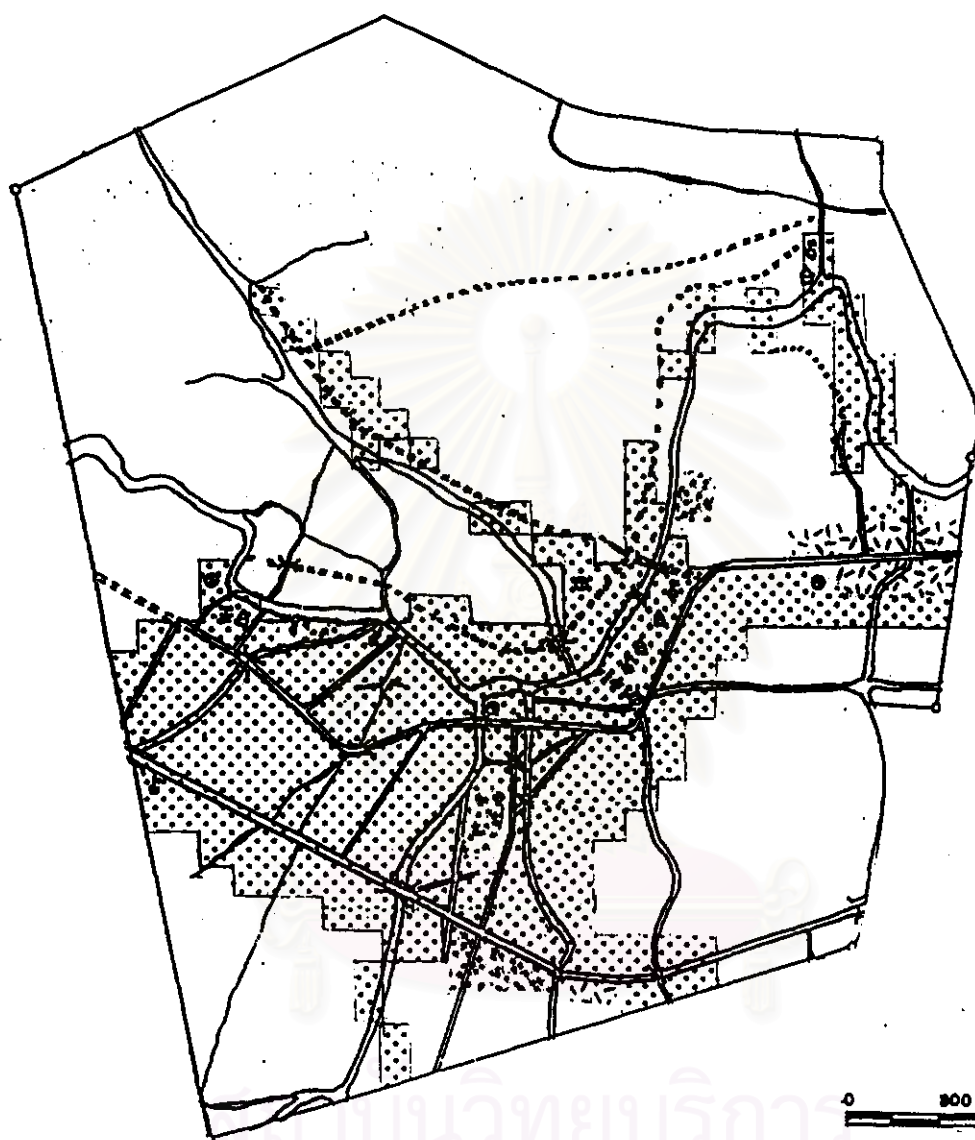
พื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของอุทยานเขาเจ็ด การรักษาพื้นที่เกษตรกรรมไว้ นับว่ามีความจำเป็นเพราะถือได้ว่าเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน แต่การที่จะรักษาพื้นที่เกษตรกรรมเอาไว้จนเป็นต้องส่งเสริมเพื่อให้เกิดรายได้ที่คืนแก่เกษตรกร เพราะถ้าเกษตรกรไม่สามารถเพาะปลูกต่อไปได้ ก็คงไม่สามารถรักษาพื้นที่เกษตรกรรมเอาไว้ได้ พืชที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่มากที่สุดคือข้าว การปลูกพืชชนิดอื่นสามารถกระทำได้โดยพิจารณาจากภาวะตลาด ความสามารถในการปรับลักษณะโครงสร้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน และความคุ้มทุน การพัฒนาระบบการเกษตรต้องปรับปรุงให้เป็นระบบการเกษตรแบบก้าวหน้าที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย แนวทางพัฒนาการเกษตรกรรมได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 5.5

2. พื้นที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่กระจายไปตามริมคลองเขาเจ็ดและเส้นทางคมนาคมสายหลักของชุมชน แนวทางพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยขอเสนอว่าควรเน้นความสมบูรณ์ภายในชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความสะดวกสบาย การติดต่อกันภายในชุมชนสามารถเชื่อมโยงกันและสามารถเชื่อมโยงกับชุมชนอื่นได้โดยสะดวก มีการจัดการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ดีและเพียงพอ ซึ่งการจัดการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 5.4 จากวัตถุประสงค์ในการพัฒนาอุทยานเขาเจ็ดให้เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ ได้กำหนดความหนาแน่นของประชากรไว้

แผนที่ 5-9 แสดงแผนการใช้ที่ดินชุมชนบ้านจันจืด

สัญลักษณ์

	พื้นที่อยู่อาศัย		พื้นที่เกษตรกรรม
	พื้นที่พาณิชยกรรม		
	พื้นที่สาธารณะ		

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านจันจืด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไม่เกิน 20 คนต่อไร่ สำหรับพื้นที่อยู่อาศัยในอนาคต ขอเสนอให้มีการพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยให้ขยายตัวจากชุมชนเดิมลงมาทางใต้ของถนนเสนา-บางซ้าย ในบริเวณพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยลำดับที่ 1 และ 2 เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความพร้อมในการพัฒนาสูง

3. พื้นที่พาณิชยกรรม

ในระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า คาดว่าพื้นที่พาณิชยกรรมจะเพิ่มขึ้นประมาณ 10 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับการบริการเพื่อรองรับการขยายตัวของประชากร การขยายตัวของพื้นที่พาณิชยกรรมควรขยายตัวออกไปจากพาณิชยกรรมที่มีอยู่เดิมบริเวณถนนเสนา-บางซ้ายช่วงรอยต่อกับเทศบาลเมืองเสนา เพราะเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นย่านที่มีความคึกคัก และอยู่ใกล้กับสถานที่สำคัญของสุขาภิบาล นอกจากนี้ยังมีร้านค้าปลีกและร้านบริการต่างๆกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่

4. พื้นที่อุตสาหกรรม

เนื่องจากความต้องการที่จะพัฒนาสุขาภิบาลเจ้าเจ็ดให้เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ ดังนั้นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นควรเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การเพิ่มขึ้นของพื้นที่อุตสาหกรรมควรจะถูกตั้งในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมหรือสวนอุตสาหกรรม เพราะถือได้ว่าเป็นการประหยัดในการจัดการทางอุตสาหกรรม เช่นการจัดการขยะมูลฝอย ระบบการจัดการน้ำเสียและกากของเสียอันตราย เป็นต้น และยังเป็นการเร่งต่อการควบคุมมลภาวะที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี การควบคุมด้านการพัฒนาพื้นที่ควรใช้มาตรการทางผังเมือง ดังนั้นผังเมืองรวมเมืองเสนาควรที่จะขยายขอบเขตให้ครอบคลุมทั้งสุขาภิบาลเจ้าเจ็ด

5.4 แนวทางการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

5.4.1 สาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภคที่สำคัญ ได้แก่ ระบบคมนาคมและขนส่ง การบริการประปา การบริการไฟฟ้า การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย และการจัดการขยะมูลฝอย

1) ระบบการคมนาคมและขนส่ง

ภายในเขตสุขภาพภิบาลเจ้าเจ็ดมีถนนสายหลักที่เป็นทางหลวงแผ่นดินตัดผ่านเพียงเส้นทางเดียว คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3263 ซึ่งแยกออกมาจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 ทางหลวงหมายเลข 3263 มีผิวการจราจรแบบแอสฟัลติก กว้างประมาณ 8 เมตร ไม่มีไหล่ทางระดับถนนสูงจากพื้นดินด้านข้างมาก ประมาณ 2 เมตร เส้นทางนี้มีรถบรรทุกวิ่งผ่านเป็นจำนวนมาก สภาพดังกล่าวก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นประจำ

ถนนสายหลักที่สำคัญอีกสาย ได้แก่ ถนนเสนา-บางซ้าย เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ที่ตัดผ่านย่านพาณิชยกรรมของชุมชน สถานที่ราชการ โรงเรียน วัด และโรงพยาบาล มีบ้านเรือนค่อนข้างหนาแน่นอยู่บางบริเวณและส่วนใหญ่ปลูกชิดถนน ผิวการจราจรกว้างประมาณ 4 เมตร ระยะทางส่วนใหญ่ไม่มีไหล่ทาง นอกจากนี้ยังมีถนนสายรองอีกหลายสาย ส่วนใหญ่แยกจากถนนเสนา-บางซ้าย รองลงมาแยกจากทางหลวงหมายเลข 3263 ประกอบด้วยถนนคอนกรีตเสริมเหล็กจำนวน 6 สาย ถนนแบบแอสฟัลติก จำนวน 2 สาย และถนนลูกรังจำนวน 9 สาย ถนนสายรองเหล่านี้เป็นถนนที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้าน มีผิวการจราจรกว้างประมาณ 4 เมตร โดยส่วนใหญ่ไม่มีไหล่ทางและระดับถนนอยู่สูงจากพื้นดินด้านข้างมาก สภาพเหล่านี้ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการใช้รถและผู้คนเท้า

สำหรับรถประจำทางสาธารณะมีเพียง 2 สาย คือ รถประจำทางระหว่างจังหวัดสาย สุพรรณบุรี-อยุธยา และรถประจำทางระหว่างอำเภอเสนา-บางซ้าย วิ่งผ่านทางหลวงหมายเลข 3263 และถนนเสนา-บางซ้าย ตามลำดับ ทำให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลเส้นทางดังกล่าวต้องเดินเท้าหรือใช้รถจักรยานยนต์ เพื่อขึ้นรถประจำทาง

แนวทางการพัฒนาระบบคมนาคมและขนส่ง

(1) ถนนเสนา-บางซ้าย เป็นถนนที่โดยส่วนใหญ่ที่สองข้างทางมีบ้านเรือนประชาชนปลูกชิดถนน การที่จะขยายถนนจึงมีความเป็นไปได้ยาก ในระยะสั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรจะควบคุมความเร็ว นำหนักการบรรทุกของรถที่วิ่งผ่านให้เป็นไปตามกฎหมาย ในระยะยาวควรมีการขยายผิวการจราจร ทำทางเท้า เพื่อรองรับปริมาณจราจรให้ได้มากขึ้น เนื่องจากถนนเสนา-บางซ้ายเป็นถนนสายหลักที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เป็นเส้นทางติดต่อกับเทศบาลเมืองเสนา

(2) ถนนสายรองที่เป็นถนนลูกรัง ควรมีการปรับปรุงผิวการจราจรให้เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หรือถนนแอสฟัลติก ส่วนถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนแอสฟัลติกในส่วนที่ชำรุดก็ควรปรับปรุงผิวการจราจรให้ใช้การได้ตลอดเวลา พร้อมทั้งขยายผิวการจราจร และทำทางเท้า

(3) ขยายความยาวของถนนสายรองที่ผ่าน หมู่ที่ 1 2 3 และ 4 ตำบลเจ้าเสด็จ ให้เชื่อมกับถนนเสนา-บางซ้าย เพื่อให้โครงข่ายคมนาคมและขนส่งเกิดการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบมากขึ้น (แผนที่ 5-10)

(4) ขยายบริการรถประจำทางสาธารณะสายเสนา-บางซ้าย ขอเสนอให้ขยายเพิ่มในถนนสายรองที่ผ่าน หมู่ที่ 1 2 3 และ 4 ตำบลเจ้าเสด็จ (ภาพที่ 5-10) เนื่องจากถนนสายนี้มีบ้านเรือนประชาชนค่อนข้างหนาแน่น

(5) เนื่องจากสุขภาพ ভালเจ้าเจ็ดมีฝาคดองหลายสาย จึงมีสะพานข้ามคดองเป็นจำนวนมากหลายสะพานยังเป็นสะพานไม้และอยู่ในสภาพชำรุด ให้เร่งซ่อมแซมให้สามารถใช้การได้ตลอดเวลา และในระยะยาวสะพานที่รุดรทุกวังผ่านเป็นประจำควรเปลี่ยนเป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก

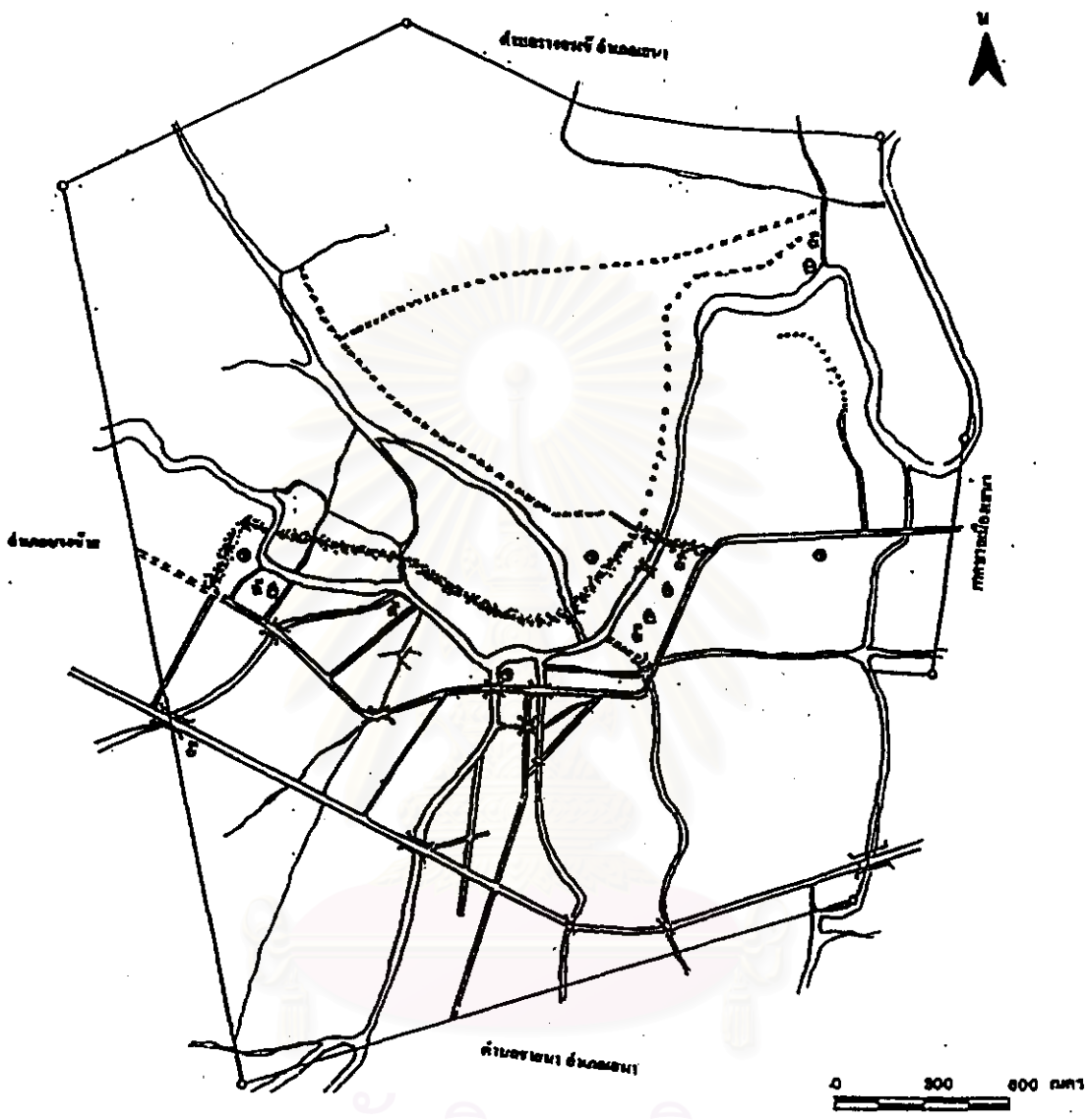
(6) ปรับปรุงสภาพฝาคดองเจ้าเจ็ดให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้สัญจรทางน้ำได้ เพื่อเป็นการสัญจรระหว่างหมู่บ้าน หรือกับเทศบาลเมืองเสนา ปัจจุบันในคดองเจ้าเจ็ดเต็มไปด้วยผักตบชวาทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสัญจรทางน้ำ

(7) ประชาชนที่มีบ้านเรือนอยู่ริมคดอง มักมีปัญหามาจากทางเดินเข้าบ้าน เสนอให้สร้างสะพานทางเดินเลียบกดอง แค่นี้ก็น่าจะถึงความสวยงามและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เพื่อเป็นการรักษาสภาพเรือนไทยริมคดองที่มีมาแต่ดั้งเดิม พร้อมกันนี้คดองก็ยังสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

2) การบริการประปา

การบริการประปาในสุขภาพเจ้าเจ็ดมีเฉพาะหน้าโรงพยาบาลเสนาเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามการประปาอำเภอเสนา ได้มีแผนขยายบริการประปาให้ครอบคลุมชุมชนที่อยู่อาศัยในสุขภาพเจ้าเจ็ด โดยได้มีการวางท่อตามเส้นทางถนนที่มีบ้านเรือนประชาชนตั้งอยู่ แต่ก็ยังไม่

แผนที่ 5-10 แสดงการปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่ง

	เส้นทางที่ขยาย -		ลำคลอง ทางน้ำ		สะพานไม้
	ความยาวของถนน		ถนนแข็ง		สถานศึกษา
	เส้นทางที่ขยาย -		ถนนอ่อน		ศาสนสถาน
	การคืนรถประจำทาง		สะพานคอนกรีต		สถานบริการสาธารณสุข

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน
 กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านจึก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบคลุมในบางพื้นที่ ดังนั้นควรมีการวางแผนเพื่อวางระบบท่อและผลิตน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่เหล่านี้และชุมชนที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตด้วย

3) การบริการไฟฟ้า

การบริการไฟฟ้าได้ครอบคลุมทั่วทั้งตำบลจนเข้าใจแล้ว แต่มีปัญหาไฟฟ้าตกเกิดขึ้นเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน ดังนั้นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเสนาควรจะได้มีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาไฟฟ้าตก พร้อมทั้งวางแผนเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน นอกจากนี้ควรจะได้มีการขยายการติดตั้งไฟฟ้าริมถนน เพื่อให้แสงสว่างในเวลากลางคืน เป็นการป้องกันเหตุร้ายรวมทั้งอุบัติเหตุในการใช้รถใช้ถนน

4) การระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย

น้ำเสียเกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดน้ำเสียต่างๆ โดยเฉพาะจากบ้านเรือน อาคารพาณิชย์ และร้านอาหาร ยังไม่ได้รับการบำบัดหรือลดความสกปรกของน้ำเสียก่อนระบายลงสู่คูคลองต่างๆ คลองธรรมชาติในพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่รับน้ำระบายน้ำฝนและน้ำเสียจากชุมชน ปัจจุบันประสบปัญหาประสิทธิภาพการระบายน้ำ เนื่องจากต้นเงินและมีปัญหาเรื่องคุณภาพของแหล่งน้ำ ขณะนี้ชุมชนตำบลเข้าใจยังไม่มียุทธศาสตร์ระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ดังนั้นตำบลเข้าใจจึงควรมีการศึกษาถึงการจัดการระบบการระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมกับชุมชน

5) การจัดการขยะมูลฝอย

ตำบลเข้าใจยังมีโครงข่ายการเก็บขนมูลฝอยไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ และสภาพถนนแคบทำให้รถเก็บขนขยะมูลฝอยเข้าไม่สะดวก และตำบลเข้าใจยังไม่มีพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของตนเอง สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ว่าจ้างให้บริษัทเอกชนศึกษาถึงระบบการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ ผลการศึกษา ได้มีการจัดแบ่งเขตเก็บขนขยะมูลฝอยและกำหนดที่ตั้งของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยตำบลเข้าใจจะมีศูนย์กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอยู่ที่เทศบาลเมืองเสนา ชุมชนที่นำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วมกัน ได้แก่ ตำบลลาดบัวหลวง ตำบลบางซ้าย ตำบลหัวเวียง ตำบลผักไห่ ตำบลลาดชะโด ตำบลบางไทร แต่อย่างไรก็ตามการที่จะให้ผลการศึกษาเป็นรูปธรรมย่อมต้องใช้เวลาอันนาน จึงขอเสนอให้ตำบลเข้าใจได้มีการแก้ไขปัญหาลักษณะก่อน ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย เพื่อให้สามารถให้บริการ

ครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ หากพื้นที่กำจัดมูลฝอยเป็นของสุขาภิบาลเอง นอกจากนี้การจัดระบบถนนให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกก็เป็นหนทางหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บขนขยะมูลฝอย

6) การบริการโทรศัพท์

ปัจจุบันโครงการให้บริการโทรศัพท์ ยังไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด จึงควรขยายเลขหมายโทรศัพท์ให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน สำหรับโทรศัพท์สาธารณะควรเพิ่มจุดติดตั้ง เพื่อให้รัศมีการบริการครอบคลุมทั้งพื้นที่

5.4.2 สาธารณูปการ

แนวทางพัฒนาด้านสาธารณูปการ แบ่งเป็น ด้านการบริหารและสังคมของชุมชน ได้แก่ สถานที่ราชการ ด้านวัฒนธรรม การศึกษาและบันเทิง ได้แก่ ศาสนสถาน และสถานศึกษา ด้านสาธารณสุข และด้านสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและการกีฬา

1) สถานที่ราชการ

สาธารณูปการประเภทสถานที่ราชการ พิจารณาเฉพาะสถานที่ราชการที่ให้บริการประชาชนในชุมชนเท่านั้น ได้แก่ สำนักงานสุขาภิบาล สถานีตำรวจ-ดับเพลิง และที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข

(1) สำนักงานสุขาภิบาล แม้ว่าสุขาภิบาลจะได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล แต่การขยายตัวโดยการเพิ่มพื้นที่ มีแนวโน้มต่ำ เพราะขณะนี้มีปัญหาด้านงบประมาณ น่าจะเป็นเพียงการก่อสร้างเพิ่มเติมในพื้นที่เดิมเท่านั้น

(2) สถานีตำรวจ-ดับเพลิง ภายในสุขาภิบาลเจ้าเจ็ดยังไม่มีสถานีตำรวจ-ดับเพลิง ดังนั้นจึงควรจะมีสถานีตำรวจ-ดับเพลิง ภายในเขตสุขาภิบาลอย่างน้อย 1 แห่ง

(3) ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข สุขาภิบาลเจ้าเจ็ดยังไม่มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ปัจจุบันประชาชนต้องไปใช้บริการที่เทศบาลเมืองเสนา Chiara (1975:56) กำหนดให้ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขแต่ละแห่งมีรัศมีการให้บริการ 1,800 เมตร ดังนั้น ในเขตชุมชนสุขาภิบาลเจ้าเจ็ดต้องมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง

2) ศาสนสถาน

ศาสนสถานในอุทยานเจ้าเจ็ด มีวัดในพุทธศาสนา 3 แห่ง ในคริสตศาสนา 1 แห่ง ในระยะการวางแผน 20 ปีนี้ คาดว่าไม่มีศาสนสถานเพิ่มขึ้น

3) สถานศึกษา

สถานศึกษาระดับประถมศึกษากำหนดให้มีรัศมีการบริการประมาณ 800 เมตร (Chiara, 1975 : 56) อุทยานเจ้าเจ็ดมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 โรง เมื่อพิจารณารัศมีการให้บริการแล้วพบว่า การให้บริการของโรงเรียนระดับประถมศึกษาครอบคลุมทั้งอุทยาน

ระดับมัธยมศึกษากำหนดให้มีรัศมีการบริการประมาณ 1,600 เมตร (Chiara, 1975 : 56) อุทยานเจ้าเจ็ดมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง เมื่อพิจารณารัศมีการให้บริการแล้วพบว่า การให้บริการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาครอบคลุมทั้งอุทยาน

4) สถานบริการสาธารณสุข

อุทยานเจ้าเจ็ดมีโรงพยาบาลระดับอำเภอ 1 แห่ง มีสถานีอนามัยครบทั้ง 3 ตำบล (3แห่ง) เมื่อพิจารณาถึงรัศมีการให้บริการที่ Chiara (1975: 56) กำหนด คือ ประมาณ 1,600 เมตรพบว่า โรงพยาบาล 1 แห่ง และสถานีอนามัยทั้ง 3 แห่ง สามารถให้บริการครอบคลุมทั้งอุทยาน

5) สวนสาธารณะ

อุทยานเจ้าเจ็ดมีสวนสาธารณะ ขนาด 15 ไร่ จำนวน 1 แห่ง แต่ประชาชนไม่ค่อยไปใช้บริการ เนื่องจากตั้งอยู่ห่างจากชุมชน และเมื่อพิจารณามาตรฐานขั้นต่ำสุดของเมือง ที่กำหนดประชากร 1,000 คน ต่อพื้นที่ 1.8 ไร่ พบว่าใน 20 ปีข้างหน้า อุทยานเจ้าเจ็ดต้องมีสวนสาธารณะ จำนวน 29 ไร่ คือเพิ่มจากปัจจุบัน ประมาณ 14 ไร่ ดังนั้น จึงกำหนดให้เพิ่มสวนสาธารณะ จำนวน 2 แห่งๆละ 7 ไร่ เพื่อให้กระจายออกไปประชาชนจะสามารถใช้บริการได้สะดวกยิ่งขึ้น

สวนสนามกีฬา ปัจจุบันเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยส่วนใหญ่เข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียนทุกแห่ง แต่ต้องนำเครื่องกีฬามาเอง สำหรับสนามกีฬาควรมีเพียงพอและทั่วถึง

เนื่องจากโรงเรียนต่างๆตั้งกระจายครอบคลุมทั้งเขตสุขภาพิบาด แต่อย่างไรก็ตาม หากสุขภาพิบาดมี
สนามกีฬากลางของชุมชนเอง และมีการให้บริการอุปกรณั้กีฬาแก่ประชาชน จะเป็นการคืออย่างยั้ง

๑) คดาคศค

ปัจจุบันสุขภาพิบาดเข้จ้คยั้งไม่มีคดาคศค มีการจัดคดาคศคเฉพาะคองเข้จ้คของวันศุกร์
บริเวณหน้าสำนัคงานสุขภาพิบาด โดยปกติแล้วประชาชนจะไปใช้บริการคดาคศคที่เทศบาลเมือง
เสนา มาคธฐานที่ Chlara (1975: 5๑) กำหนดให้คดาคศคมีรัศมีการให้บริการ 800 เมตร คั้งนั้น
สุขภาพิบาดเข้จ้คควรมีคดาคศค จำนวน 1 แห่ง

การให้บริการของสถานสาธารณูปการต่างๆ นอกจากจะสามารถให้บริการได้ครอบคดุม
ทั้งเขตสุขภาพิบาดแล้วในค้้านของคุดภาพนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค้องกำกั้บคดุมอย่างโกดั้จิด เพื่อที่
จะค้ได้มีการปรับปรั้งและพัฒนา เช่น ค้้านคุดภาพการศึกษาในโรงเรียนและการให้คความรุ้้นอก
โรงเรียน (การจ้คคั้งห้องสมุคชุมชน) และการสาธารณสุขในค้้านการให้บริการและประศัทธิภาพ
การรักษาทพยาบาล เป็นค้ัน

๑.๑ แนวทางพัฒนาชุมชนค้้านเศรษฐกิถและค้ังคม

ปัญหาทางเศรษฐกิถและค้ังคมของชุมชนเจ้าเจ้ค สาเหตุที่สำคัญเกิดจากการเปลี่นแปลง
วิถิการค้ารงชีวิตจากอคิด จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนหนึ่งหันไปประกอบอาชีพรับ
จ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมที่ค้ังอยู่นอกชุมชน รับจ้างเจียรนัยพลอย คั้งที่ค้ได้ถ้าวถึงในบทที่ 3
ซึ่งทอสรุปถึงปัญหาค้้านเศรษฐกิถ ค้ได้แก่ ปัญหาคาคคผลคคคคคาค้า ปัญหาค้าคครองชีพสูง ปัญหาค้ไม่
มีที่ท่ากิน และปัญหาคการว่างงาน จากปัญหาทางเศรษฐกิถเหล่านี้ค้ได้เชื่อม โยงไปสู่ปัญหาทางค้ังคม
ค้ได้แก่ ปัญหาคาเสพคคค และปัญหาคคนชราไม่ค้ได้รับการคุดแล

แนวทางพัฒนาชุมชนค้้านเศรษฐกิถและค้ังคม ค้คือ พยายามที่จะสร้างงานให้เกิดขึ้นใน
ชุมชน โดยเฉพาะงานในภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นฐานการผลิตที่ชุมชนมีศัคยภาพอยู่แล้ว เพื่อให้
ประชาชนมีงานท่า มีรายค้ได้และไม่ค้ต้องออกไปท่างานภายนอก ผลที่ตามมาทางหนึ่งค้คือ
ประชาชนไม่มีเวลาที่จะมั่วสมกันเสพคาเสพคคค คนชราค้ได้รับการคุดแล เนื่องจากถูกหลานท่างาน
อยู่ในชุมชน แนวทางพัฒนาโดยสุขภาพิบาดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและร่วมกับประชาชนใน
ชุมชน ค้คือ

1) ด้านระบบการผลิตการเกษตร

- ส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตให้แก่เกษตรกร ให้สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการผลิตได้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืช การเก็บรักษาพันธุ์พืช การปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก การดูแลรักษาาระหว่างปลูก การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาหลังเก็บเกี่ยว การวางแผนการปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิตนอกฤดูกาล การใช้ประโยชน์จากดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงและบำรุงรักษาดิน เป็นต้น

- ในการปรับปรุงระบบการผลิตข้าวทั้งในพื้นที่ชลประทานและพื้นที่อาศัยน้ำฝน เป้าหมายหลักเพื่อการค้า จึงควรเร่งรัดประสิทธิภาพการผลิต โดยเฉพาะพื้นที่ที่ให้ผลผลิตต่ำ นอกจากนี้ควรเร่งปรับปรุงพื้นที่ผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดข้าวทั้งภายในและต่างประเทศ

- จัดระบบการปลูกก่อนข้าวและหลังข้าว อาจเป็นการส่งเสริมการปลูกพืชไร่ที่ตลาดต้องการ โดยพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับสมรรถนะดิน

- ปรับปรุงระบบการเกษตรหรือระบบไร่นาสวนผสม โดยการปลูกพืชหลายชนิดร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ และการทำประมงร่วมกันในเชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้พิจารณา ร่วมกับภาวะการตลาด การปลูกพืชระบบไร่นาสวนผสมเป็นการปลูกพืชหลายชนิดร่วมกัน เพื่อเป็นการลดต้นทุน ลดความเสี่ยง รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ป้องกันโรคและแมลงที่อาจเกิดขึ้น

2) ด้านการตลาดของการเกษตร

- ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร โดยมีการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการเงิน และเกษตรกร ตลอดจนให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรหรือกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในการผลิตทางการเกษตร เพื่อปรับปรุงทางด้านการผลิตและการตลาด ให้สามารถแก้ปัญหาของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

- ปรับปรุงระบบข้อมูลและข่าวสารด้านการตลาด เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- ส่งเสริมให้มีตลาดกลางในระดับไร่นา เพื่อสะดวกในการนำสินค้าของเกษตรกรมาขาย แผนงานเหล่านี้สำนักงานเกษตรอำเภอได้กำลังดำเนินการอยู่ แต่ขอเสนอให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและแก้ไขอยู่ตลอดเวลา

3) นอกจากอาชีพในภาคเกษตรกรรมแล้ว รัฐควรเข้ามาส่งเสริมอาชีพเสริมอื่นๆแก่ประชาชน แต่ต้องสอดคล้องกับความต้องการและวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชน

4) จัดสรรที่ทำกินให้แก่ประชาชนผู้ขาดที่ดินทำกิน

5) พัฒนาคุณภาพแรงงานให้มีความสามารถตรงกับความต้องการของตลาด

6) รมรงค์ต่อต้านยาเสพติด โดยชี้แจงให้เห็นถึงภัยหรือโทษจากการติดยาที่มีต่อสุขภาพและสังคม

7) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด

8) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐและผู้นำชุมชนต้องเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนอย่างใกล้ชิด และมีการให้ความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน และยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

9) หน่วยงานของรัฐรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตยในห้องอื่น เช่น การเลือกตั้ง เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีส่วนร่วม

5.6 แนวทางพัฒนาชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ไขได้จากแผนพัฒนาด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นส่วนสำคัญ กล่าวคือ แนวทางพัฒนาการใช้ที่ดิน แนวทางพัฒนาค้นสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ หากดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่ ทำให้การใช้ที่ดินเป็นไปอย่างมีทิศทางและเป็นระเบียบ สามารถนำพื้นที่มาใช้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการวางแผนระบบสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการเพื่อแก้ปัญหาของเมืองและรองรับกับการเติบโตของเมือง ซึ่งเป็นการลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาอุทกภัย สารพิษตกค้างในดินและน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติตื้นเขิน การขยายตัวของชุมชนขาดระเบียบ ปริมาณสัตว์น้ำลดลง การชะล้างพังทลายของดิน และประสิทธิภาพการเก็บขนมูลฝอย แต่เพื่อให้การแก้ไขและป้องกันปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนวทางพัฒนาชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม ดังนี้

1) สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ใกล้เคียงกัน เช่น สุขาภิบาล อำเภอ และจังหวัด ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือระบบนิเวศน์ต่อเนื่องกัน ในการวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2) สุขาภิบาลร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สำรวจและจัดทำบัญชีทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ รายงานสภาพปัญหาและลักษณะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และกำหนดแนวทางเลือกในการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ

3) สุขาภิบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) ด้านทรัพยากรคน ควรได้มีการจัดทำผังการใช้ที่ดินสำหรับชุมชนเกษตรกรรม โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานเกษตร เพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรม นอกจากนี้ควรมีมาตรการในการควบคุมระบบเกษตรกรรม เพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ตลอดจนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยคำนึงถึงการชะล้างพังทลายของดิน

5) ด้านคุณภาพอากาศและเสียง แม้สุขภาพอาจเข้าเจ็ดยังไม่ประสบปัญหาด้านคุณภาพอากาศและเสียงอย่างชัดเจน แต่สุขภาพควรได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำมาตรการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ได้แก่ การติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียงในบริเวณที่สำคัญโดยสม่ำเสมอ รณรงค์ให้ผู้ใช้อุปกรณ์สำคัญในการควบคุมการระบายอากาศเสียงและเสียงดังจากยานพาหนะ และมีการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอในโรงงานหรือแหล่งที่อาจมีปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง

6) ด้านทรัพยากรน้ำ ได้แก่

- ทำการตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำนั้นๆ ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

- ทำการดูแลรักษาคลองให้มีประสิทธิภาพในการระบายน้ำ และมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เพื่อลดมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้น โดยการขุดลอกคลองต่างๆ เป็นต้น

- กวดขัน/รณรงค์ไม่ให้ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำ

- รณรงค์ให้มีการลดความสกปรกของแหล่งน้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน โดยการแยกเศษอาหารและขยะมูลฝอยออกจากน้ำทิ้ง ทำบ่อคักไขมันในร้านอาหาร เป็นต้น

- กวดขันให้โรงงานต่างๆติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงสู่สิ่งแวดล้อม

- จัดสร้างระบบรวบรวมน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน เพื่อลดปัญหามลพิษทางน้ำและลดผลกระทบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

7) การจัดการขยะมูลฝอย แนวทางป้องกันและแก้ไข ได้แก่ เพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมและเก็บขนมูลฝอย รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและให้ความร่วมมือกับสุขภาพในการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆมาใช้ซ้ำก่อนทิ้งเป็นขยะ

8) รณรงค์ช่วยกันปลูกต้นไม้เพื่อให้ความร่มเย็นและให้ความชุ่มชื้น

9) ศึกษานโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษที่ได้ก่อขึ้นมา โดยจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากประชาชนมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบำบัดมลพิษ

10) หน่วยงานสร้างจิตสำนึกเพื่อให้เยาวชนและประชาชนตระหนักถึงผลของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

5.7 สรุป

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพอนามัยเจ้าเจ็ด คือ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน มุ่งเน้นส่งเสริมให้สุขภาพอนามัยเจ้าเจ็ดเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ และส่งเสริมพัฒนาภาคเกษตรกรรม กล่าวคือประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ดี มีระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ และชุมชนมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมดี จึงได้กำหนดแนวทางพัฒนาเป็น 4 ด้าน ได้แก่ แนวทางพัฒนาการใช้ที่ดิน แนวทางพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และแนวทางพัฒนาคำนวณทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แนวทางพัฒนาทั้ง 4 ด้านนี้ จะนำไปสู่การแก้ไขและป้องกันปัญหาของชุมชนที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 3 ซึ่งแนวทางการพัฒนาในแต่ละประเด็นนอกจากจะป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้โดยตรงแล้ว ยังสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาโดยอ้อมในประเด็นอื่นๆ ได้ (ตารางที่ 5-5) แต่มีบางประเด็นปัญหาที่ต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ปัญหา อาจเนื่องมาจากการแก้ปัญหาอาจกระทบกับผลประโยชน์ของประชาชนบางคนหรือบางกลุ่ม การสร้างความเข้าใจและความรู้สึกถึงการได้มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาก็หรือวางแผนพัฒนาจึงมีสำคัญ เพราะนับว่าเป็นหนทางหนึ่งที่จะลดความขัดแย้งและทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ ตลอดจนความรู้สึกต้องการร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนในแผนพัฒนานั้นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6-5 รูปแบบแนวทางแก้ไขปัญหาที่สำคัญของปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุดถึงปัญหาที่มีความรุนแรงน้อย

ปัญหา	แนวทางแก้ไขปัญหา
ด้านเชิงแวดล้อม	
1. การขยายตัวของชุมชนจากบริเวณรอบ	<ul style="list-style-type: none"> : กำหนดแนวทางพัฒนาการใช้ที่ดิน : กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ : การกำหนดผังเมืองรวมเมืองชนบทครอบคลุมและมีผลบังคับใช้ครอบคลุมพื้นที่เขตสุขภาพ
2. ดินเสื่อมคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> : กำหนดแนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดิน : ส่งเสริมการปลูกพืชที่เหมาะสมกับธรรมชาติของดิน : ปรับปรุงคุณภาพดิน : จัดทำผังการใช้ที่ดินสำหรับชุมชนเกษตรกรรม
3. การชะล้างพังทลายของดิน	<ul style="list-style-type: none"> : กำหนดแนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดิน : มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยคำนึงถึงการชะล้างพังทลายของดิน
4. ปริมาณน้ำที่ขาดแคลน	<ul style="list-style-type: none"> : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการควบคุมระบบเกษตรกรรม เพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำ : รมรงศ์ให้มีการลดความสกปรกของแหล่งน้ำทิ้ง : คิดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน
5. อุทกภัย	<ul style="list-style-type: none"> : กำหนดแนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดิน : จัดการดูแลรักษาคลองให้มีประสิทธิภาพในการระบายน้ำ : คิดตั้งท่อระบายน้ำของชุมชน
6. ความแห้งแล้ง	<ul style="list-style-type: none"> : ปลูกต้นไม้เพื่อความร่มรื่นและให้ความชุ่มชื้น
7. แหล่งน้ำธรรมชาติที่แห้ง	<ul style="list-style-type: none"> : จัดการดูแลรักษาคลองให้มีประสิทธิภาพในการระบายน้ำ เช่น จุดตกกูกอก : แยกเศษอาหารและขยะมูลฝอยออกจากน้ำทิ้ง
8. สารพิษตกค้างในดินและน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการควบคุมระบบเกษตรกรรม เพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำ : รมรงศ์ให้มีการลดความสกปรกของแหล่งน้ำทิ้ง : คิดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน : โรงงานอุตสาหกรรมคิดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย

ตารางที่ 5-5 (ต่อ) แผนบริหารงานแก้ไขปัญหาที่สำคัญของปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุดถึงปัญหาที่มีความรุนแรงน้อย

ปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
9. แหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถอุปโภคบริโภคได้	<ul style="list-style-type: none"> : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการควบคุมระบบเกษตรกรรม เพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำ : รมว.ศ.ให้มีการลดความเสียหายของแหล่งน้ำทิ้ง : ศึกษาผลกระทบด้านนิเวศของชุมชน : โรงงานอุตสาหกรรมติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย : ศึกษาผลกระทบทำให้ครอบคลุมทั้งชุมชน
ด้านเศรษฐกิจ	
10. ผลผลิตทางการเกษตรลดลง	<ul style="list-style-type: none"> : ปรับปรุงระบบการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ให้ผลผลิตต่ำ
11. ไม่มีที่พำนัก	<ul style="list-style-type: none"> : ปลูกพืชให้เหมาะสมกับธรรมชาติของดิน : ส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน
12. หนี้สิน	<ul style="list-style-type: none"> : ปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ เพื่อประชาชนจะได้ไม่ขายพื้นที่ทำกิน จนก่อให้เกิดปัญหาขาดสภาพคล่อง : จัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนผู้ไม่มีที่พำนัก
13. การว่างงาน	<ul style="list-style-type: none"> : ส่งเสริมอาชีพเสริมให้แก่ประชาชน : ปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ
14. ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> : ส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน : พัฒนาคุณภาพแรงงานให้มีความสามารถตรงกับความต้องการของตลาด
15. ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> : ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี : สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อปรับปรุงทางด้านผลผลิตและการตลาด : ส่งเสริมให้มีตลาดกลางในระดับอำเภอ
ด้านสังคม	
15. อาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> : ส่งเสริมอาชีพเสริม เพื่อให้ประชาชนมีงานทำ : รมว.ศ.ต่อต้านอาชญากรรม : เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างจริงจัง

ตารางที่ 5-5 (ต่อ) สรุปแนวทวงถามไขปัญหาที่สำคัญของปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุดถึงปัญหาที่มีความรุนแรงน้อย

ปัญหา	แนวทวงถามไขปัญหา
ด้านการบริการขั้นพื้นฐาน	
16. จากเคสคนแพ่งจู่โจมทั่วโลก บริโภค	: ขยายบริการประปาให้ครอบคลุมพื้นที่เขตสุขภาพ : ดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้มีน้ำคุณภาพอยู่ในเกณฑ์
17. การให้บริการประปาไม่ทั่วถึงและขาดประสิทธิภาพ	: ขยายบริการประปาให้ครอบคลุมพื้นที่เขตสุขภาพ และ ควบคุมคุณภาพน้ำประปาและการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ
18. การเดินทางไม่สะดวกเนื่องจากถนนไม่ได้มาตรฐาน	: ขยายและปรับปรุงผิวจราจร ตลอดจนสร้างทางเท้า ของถนน ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ได้แก่ ถนนสนาม-บางช้าง และถนนสาย อื่นๆ เป็นต้น
19. การเดินทางไม่สะดวก เนื่องจากรถประจำทาง ไม่เพียงพอและเข้าไม่ถึง	: ขยายความยาวของถนนที่ผ่านหมู่ที่ 1 2 3 และ 4 ด้านละข้างตั้ง ให้เชื่อมกับถนนสนาม-บางช้าง ซึ่งผ่านชุมชนที่มีประชากร อาศัยอยู่ก่อนเข้าถนนฉบับ : ขยายเส้นทางเดินรถประจำทางสาธารณะ ในถนนที่ผ่านหมู่ที่ 1 2 3 และ 4 ของตำบลเข้ตกิจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย